

FENYVESÍTÉS ILLÚZIÓK NÉLKÜL

Dr. Kassai Jenő

Ismert tény országunk fenyőfában való szegénysége. Ismételten vitatják, hogy a fenyő fajok számára optimálisnak nem mondható termőhelyi viszonyaink mellett milyen mértékben növeljük a fenyőterület részarányát. A kérdést legtöbbször csak mint termőhelyi problémát vetik fel. Adatok közlésével szeretném a közgazdasági vonatkozásokat is megvilágítani.

Véleményem szerint a kérdést a szükséglet nagysága és a lehetséges szükséglet fedezés aránya dönti el. Az utóbbi években a következőképpen alakult fenyőfűrészáru felhasználásunk. Ha a felhasználást azonosnak vesszük a kielégített szükséglettel, akkor ez a tényleges forgalomnak felel meg.

Fenyőfűrészáru felhasználás
ezer m³-ben

Év	Fenyőfűrészáru felhasználás ezer m ³ -ben
1968	1061
1969	1112
1970	1165
1971	1577
1972	1476
1973	1384
1974	1732

Hazai fenyő termelésünk maximálisan fűrészrönk kihozatalt biztosító manipuláció esetén ezt az áruszükségletet a következő részarányban képes fedezni:

Év	Kitermelt primer válasz- tékok nettó m ³	Ebből kitermelhető fűrészáru m ³	A szükséglet fedezésének részaránya %
1968	198 520	88 057	7,2
1969	216 536	96 049	8,0
1970	248 500	110 227	8,4
1971	228 593	101 397	6,4
1972	254 286	112 792	7,6
1973	242 614	107 616	7,7
1974	296 201	131 385	7,5

A szükséglet hátramaradó részét döntő módon a szovjet import forrásból érkezett fűrészáru fedezte. Valamelyes szerepet játszott e téren⁶ a helyettesítő anyagok alkalmazásának növekedése is. A szükséglet fedezésére 1969-ben 125 904 hektár fenyőerdőnk volt. Ennek fafaj és korosztály megoszlása, minősége, egészségi állapota meglehetősen kedvezőtlen, kitermelt választékszerkezete pedig nem elsősorban fűrészáru termelésre alkalmas.

Mivel a fenyőfűrészáru közvetve, vagy közvetlenül szinte valamennyi fontos népgazdasági ágazat termeléséhez nélkülözhetetlen nyersanyag, súlya és fon-

tossága olyan nagy, hogy több esetben előfeltétele a népgazdasági ágazatok termelésének.

A közölt számokból látható, hogy hazai fakitermelésünkben, ha más forrás nem állana rendelkezésre, az iparnak csak alig több, mint kétheti fenyőfűrész-áru szükségletét tudnánk fedezni.

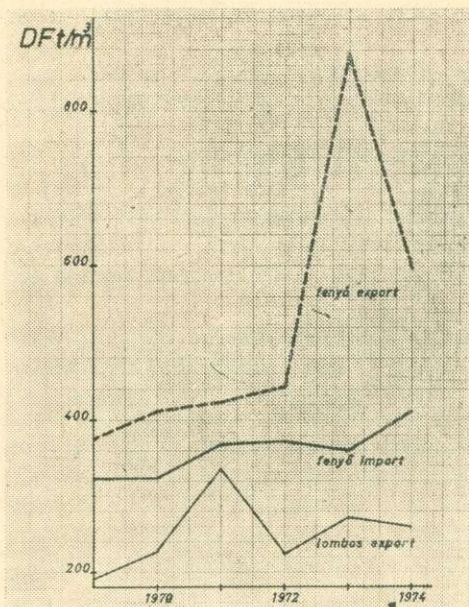
Nyilvánvaló tehát, hogy fenyőerdőink területét mindenképpen növelni, termelési szerkezetét pedig feltétlenül javítani kell. Az előrejelzések szerint az ezredfordulóig a fenyőerdők területe elérheti a 400—450 ezer ha-t. Ezek a globális számok azonban nem adnak feleletet arra, hogy ilyen kapacitás bővítéssel milyen mértékben növekszik a szükséglet hazai származású áruval történő fedezettsége.

Az árufelhasználás kész, vagy félkésztermékekben történik, mivel a szükséglet is így jelentkezik. A fenyőfa termelése viszont faállományainkban lejátszódó hosszú folyamat. A kettő között szoros kapcsolat áll fent. Ennek azon az alapvető követelményen túl, hogy az előfatermesztés egyenletes és folyamatos áruellátást tegyen lehetővé, még a következő két követelményt is ki kell elégíteni: az erdőterület mennyiségben elegendő legyen és szerkezetben alkalmas legyen a szükséglet kielégítésére.

Ha fenyő áruszükségletünket erdőterületben akarjuk kifejezni, akkor tehát olyan szabályos állapotú elméleti erdőterületet kell összeállítani, amely képes a szükséges mennyiségű és szerkezetű választéktömeg évente folyamatos létrehozására. Ezt az erdőterületet *feltételezett (hipotetikus) erdőmodellnek* nevezük. Úgy tűnik, az importból beszerzett és forgalmazott fenyőfa választéktömeg alkalmas ilyen erdőmodell megalkotására. A feltételezett modell állományai úgynevezett *normál erdők*, vagyis nem hasonlítanak valóban létező állományokra. Ezek fatermési paraméterei inkább csak a fatermési táblák átlagainak felelnek meg. Ez azt is jelenti, hogy a normál erdők hozadéka sem felel meg meglévő erdeink *valóságos hozadékának*, mivel utóbbiak a valóságban a *fogyatékkal* (öngyérülés, tövönyszáradt fa, károsodások, lopás stb.) kevesebb fatömeget adnak a felhasználóknak.

A feltételezett modellt az importált fenyőfa forgalomból állítottuk össze, s így az a valóban felhasznált importált fafajoknak és faminőségeknek megfelelő elméleti fenyőfaállományokból áll. Legnagyobb részét luc és erdei fenyőt, valamint egész kis mértékben vörösfenyőt tartalmaz. A feltételezett erdőmodell fája eltérő használati értékű a valóban létező hazai fenyőerdők fájáétól. A modell és a valóban rendelkezésre álló állományok egybevetése lehetővé teszi annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy a rendelkezésre álló források milyen hányadban képesek a szükséglet fedezésére. Az egybevetéshez azonban az eltérő használati értékek miatt *egyenérték tényezőket* is kell képezni. A hazai termőhelyek, és fenyőerdők fatermési képességét, termelési biztonságát, fafajait, faminőségét, korosztálymegoszlását, jövedelmezőségi arányait és a hazai származású fenyőfa piacképességét figyelembe véve, azokat együttesen kifejező egyenérték tényezőt képeztünk. Számításaink szerint ez 0,278—0,300 közöttinek vehető.

Ezek után a fenyőfa áruforgalmi adatokból kiszámítottuk a szükségletnek megfelelő feltételezett erdőmodell területet is. A számítások során a szükséglet gömbfaegyenértékben kifejezett fatömegeiből összeállítottuk a primer választékszerkezeten keresztül az elő- és véghasználatokból nyerhető élőfatömeget és erdőterületet. Ebből a szabályos állapot és az optimális vágáskorok figyelembevételével a korosztályterületeket, majd ezek felhasználásával az egész állomány területét képeztük. Számításaink szerint 600 000 hektár *normál fenyőerdő* volna

Kézenfekvő megoldás óriási fenyő importunk valuta terhének lombos exporttal történő nagyobb mérvű ellensúlyozása. Sajnos, jelenlegi lombosfa exportunk szerkezete erre alig alkalmas. A fent levő ábrán bemutatjuk fenyő importunk fajlagos devizahozamának alakulását. Az ábra igazolja az előbbi megállapítást. Ezen a helyzeten azonban az eddigi piackutatások eredményei szerint is — változtatni lehetne. Lombosfa exportunk fajlagos devizahozamának emeléséhez a további intenzív piackutatáson kívül alkalmas tervezőkapacitásra és szigorú piaci igényeket kielégíteni képes korszerű furnér és faiparra volna szükség.

Forradalmak, háborúk, irodalom

November 7-e alkalmából szovjet könyvünnepet tartottak, melynek keretében két könyvkiállítást is rendeztek. A Magyar Tudományos Akadémia előcsarnokában a Nauka, a világ legnagyobb könyvkiadó vállalata termékeiből nyílt meg reprezentatív bemutató, a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában pedig az Állami Könyvterjesztő Vállalat rendezett könyvkiállítást. Az erre az alkalomra kiadott könyvek közül figyelmet érdemel Bakcsi György fenti címen megjelent kézikönyve a szovjet-orosz irodalomról, melyben az 1890-től napjainkig terjedő időszakból csaknem kétszáz író munkásságát ismerteti. A nem egészen 600 oldal terjedelmű könyvben bőven találunk ismertetőt erdészeti vonatkozású könyvekről is. Ízelítőül kiemelhetjük a sokunk által ismert az „Orosz erdő”-re vonatkozó részt. Leonyid Makszimovics Leonovnak ez a könyve két irodalmi korszak határán jelent meg és az első könyv volt, amely 1957-ben Lenin-díjat kapott. Bakcsi György erről a könyvről a következőket írja:

„A régebbi motívumok az ötvenes évek derekára érnek be, az író korábbi problematikáját összegezõ «Orosz erdő» (1953) című regényében. Ismét egy magánéletében

(folytatás a 83. oldalon)